

Tartumaa Arendusselts

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

LEADER
EESTI

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Tartumaa Eesti toidupiirkond 2025

Kristiina Tammets

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Ettekande sisu

- Tartumaa toidupiirkonna eripära
- Teekond Eesti toidupiirkonnaks kandideerimiseks
- Kuhu soovime rõhu panna
- Partnerid
- Sündmused
- Turundus
- Rahastus

2030

Visioon

Tartumaa on tuntud toidupiirkond Eestis ja Euroopas

Avaliku ja erasektori toitlustajad kasutavad valdavas osas kohalikku toorainet. Tartumaa toidu tootmine, töötlemine ja pakkumine paistab silma teaduspõhisuse ja innovaativsuse poolest. Tartumaa elanikud väärtustavad tervislikku ja kohalikku toitu, toiduvaldkonnas tegutsevad eripärased ja mitmekülgsed ettevõtted ja organisatsioonid. Toiduvaldkonna koostöövõrgustik toimib tõhusalt hõlmates kõiki sektoreid ja nii tootjaid, toitlustajaid kui tarbijaid.

Strateegilised eesmärgid

SE 1

Tõhus info- ja kogemustevahetus

SE 2

Ühine ja eristuv bränd

SE 3

Uuenduslikud ja teaduspõhised lahendused

SE 4

Teadlik tervisliku ja kohaliku toidu tarbimine

Tegevussuunad

- 1.1. Info süsteemne kaardistamine ja koostööplatvormide loomine
- 1.2. Regulaarne infovahetus ja üritused
- 1.3. Turustuskanalite ja müügipunktide arendamine

- 2.1. Brändi loomine ja ühisturundus
- 2.2. Tartumaa toidupiirkonna arendamine Eestis ja Euroopa toidupiirkonnaks

- 3.1. Koostöö teadus- ja arendusasutustega innovatsiooni- võimekuse suurendamiseks
- 3.2. Uuenduslike toiduvaldkonna projektide elluviimine

- 4.1. Tarbimis- harjumuste ja hoiakute kujundamine
- 4.2. Kaubandus- kettide kaasamine

Läbivad põhimõtted

Kohaliku tooraine väärtustamine

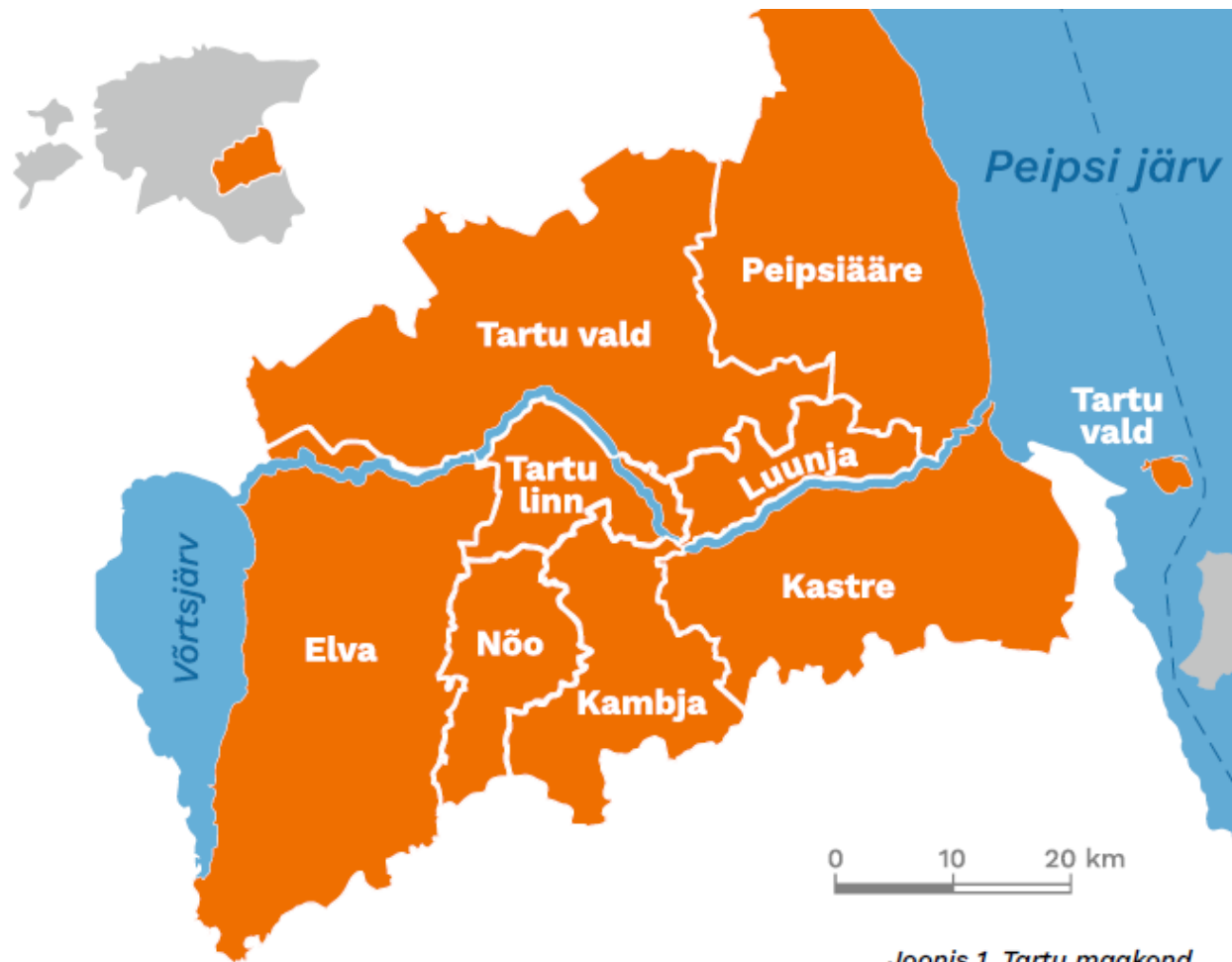
Uuenduslikkus

Koostöö ja koosloomine

Eripära ja mitmekesisus

Joonis 1. Tartu maakond

Tartumaa toidupiirkonna eripära

Tartu maakonna toiduvaldkond ning vastav ettevõtlus on **piisavalt suur, mitmekesine ja eripärane**, maakonnas on nii tugevaid toorme kasvatajaid (köögiviljast kalani), erinevate toiduvaldkondade töötlejaid (joogitootjatest juustudeni), suuremaid kui ka väiksemaid ettevõtteid jne.

Tartu linna ülikoolide ja teadusasutuste baasil on **väga head võimalused teadus-arendustegevusteks toiduvaldkonnas**, olemas on vastavad laborid, tootearendusega tegelevad ettevõtted jms

Maakonnas on palju erinevaid **turismi- ja toidusündmusi ning turismivõrgustikke**, mis on tuntud ja hästi turundatud ning loovad head eeldused toiduvaldkonna arendamiseks ja propageerimiseks, lisaks **Tartu 2024 Euroopa kultuuripealinn** käigus loodud väärtused

Tartumaa toiduvõrgustik

Esindatud on nii suuremad kui väiksemad tootjad, toitlustajad nii linnast kui maapiirkonnast, avaliku sektori asutused (sh ülikoolid), sündmuste korraldajaid jt.

Tartumaa toiduvõrgustikku kuulub ca 180 liiget, kelle hulgas on 41 esmasaaduste tootjat, 38 toiduainete töötajat, 28 toitlustajat, 21 turismi- ja majutusteenuste pakkujat, 12 kultuurikorraldajat, 16 jaekauplejat, 13 kohaliku omavalitsuse töötajat ning 17 teadus-arendusvaldkonna esindajat.

Teekond alates 2019

- URBACT koostööprojekt “Food Corridors”, 7 partnerit erinevatest Euroopa riikidest
- Tartumaa toidupiirkonna arendamine (LEADER projektid)
- Tartumaine Toit laatadel ja messidel (Lühikesed tarneaahelad)
  - Glasgow Food and Climate Declaration
<https://www.glasgowdeclaration.org/>
  - Freeing up public procurement for strengthening food policies
<https://freeingpublicfoodprocurement.eu/>
  - URBACT hea praktika nominatsioon – võimalus järgmises Knowledge Transfer Network taotlusvoorus juhtpartnerina kandideerida
- Ettevalmistamisel rahvusvahelised projektid (Interreg, LEADER)

Tartumaine Toit märgis

Tartu
2024 Lõuna-Eesti
kogukonnaprogramm

tirin

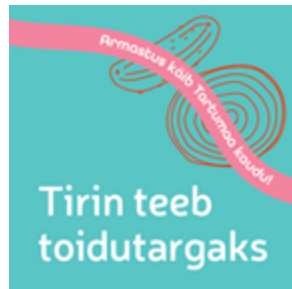

Tirin

Sündmuste sari, mis toob esile Tartu maakonna parimad ja põnevamad toiduvaldkonna praktikad ja sündmused.

Kõik Tartumaa vallad
22.07.2023 – 31.12.2024

Kokku 55 sündmust,
nende hulgas 26 erinevat
ja 8 korduvat

Eritoitlustamine ja eritoidud Saame kokku leivatares
Maitsva toidu tee Kuidas planeedisöbralikumalt toitu valmistada Hybake
Tõuloom Looduslodja jõhvikaretk **Uhhaapidu**
Keskonnasäästlik, jätkusuutlik ja roheoskuslik toitlustamine
Sibulatee maitseed. Vanausuliste teest kuni käsitööveinideni
Kevadlaat: pajast punusse ja purki
Äksi [eel]arvamusfestival TOIT ja KESKKOND
Toidukultuur Sibulateel Herr Rabarber kutsus perma-aeda Lotte kutsus sööma
Meelte Kooli tunnid Tartu Lasteaias Lotte Sibulatee puhvetite päev
Luke mõisa avauritus koos kohvikute päevaga
Elva maitsete nädal Tordioksjon
Sibulatee KALA **Tartumaa**
puhvetite **Maitseed**
päev **туру-**
hooones

Vaata kava
tartumaa.ee/tirin

tirin

Suurimad väljakutsed, millega soovime töötada

- ❖ Tartumaa toidutraditsioonid on selgelt esile toomata ja nende tunnus vähene
- ❖ Tartu linna teadus- ja arendusasutustes loodava innovatsiooni tutvustamine on piiratud
- ❖ Esineb mitmeid kitsaskohti kohaliku tooraine kasutamisel avaliku sektori toidlustuses

Millega soovime toidupiirkonna aastal tegeleda?

Tartumaa toidutraditsioonide väärtustamine ja maakondliku toidubrändi tutvustamine

- ❖ Tartumaa toiduajaloo uuring – traditsioonide väärtustamine ja taaselustamine
- ❖ „Tartumaine Toit“ toidumärgise tuntuse kasvatamine üle-eestiliselt ja rahvusvaheliselt (sh jaekaubandusettevõtetes)
- ❖ Toidusündmuste sarja „Tirin“ laiendamine ja tugevdamine
- ❖ Tartumaa innovaatiliste toidu praktikate (teadus, haridus, kultuur) tutvustamine Tartumaal, Eestis ja väljaspool.

Millega soovime toidupiirkonna aastal tegeleda?

Avaliku sektori asutustes kohaliku tooraine kasutamise suurendamine, uuenduslike hanke metoodikate piloteerimine, õpilaste tervist toetava kaasajastatud toitlustuskorraldus edendamine.

- ❖ Programmi “Koolipere toidutargaks” laiendamine Tartumaa koolides.
- ❖ Kohaliku tooraine sh mahe toidu kasutamise suurendamine haridusasutustes rakendades haridusasutuste toitlustuskorralduse tegevuskava 2025-2028.

Partnerid

Toiduvõrgustikus osalejad - tootjad, töötledjad, toitlustajad, teadus- ja arendusorganisatsioonid, kohalikud omavalitsused

Strateegilised partnerid:

Maaülikool, Tartu Biotehnoloogiapark, Tartumaa Omavalitsuste Liit, Elva Teenused, Võrumaa Arenduskeskus, Maaülikooli Biomajanduse Arenduskeskus, Eesti Põllumajandusmuuseum, VOCO, Meelte Kool, Tartu Linnavalitsus, Tartumaa Turism SA, Lõuna-Eesti Turismiklaster, Eesti Rahvakultuurikeskus, Selver, Coop, Tartu Turg AS, Lõunakeskuse Taluturg

Avasündmus

- ❖ **Tartumaa toiduajaloo (9000 e.Kr – 1940ndad) artiklikogumiku esitlus**
- ❖ **Toimumisaeg ja koht:** 09. mai
- ❖ **Ürituse formaat:** konverents
- ❖ **Sihtgrupp:** Tartumaa toiduvõrgustik, partnerid ja toidupoliitika kujundajad, vähemalt 100 osalejat.

- ❖ **Menüü kontseptsioon:** lõunalaua menüü koostatakse toiduajaloo uuringust välja tulnud retseptide baasil kasutades kohalikku toorainet.

Spetsiaalsed sündmused

- ❖ VOCO korraldab maitsete aasta raames **5 Tartumaa toiduajaloost inspireeritud** ja kohalikku toorainet kasutavat toidukoolitust.
- ❖ Eesti Põllumajandusmuuseum korraldab lisaks tavapärastele üritustele ja töötubadele Simmanipeo, mille käigus jagatakse **hoidistamise ja säilitamise kogemusi**.
- ❖ Eesti Põllumajandusmuuseumi korraldab **loomade heaolu konverentsi**.
- ❖ Meelte kool viib läbi erinevaid koolitusi ja töötube, kus saadakse tuttavaks erinevate **tartumaiste viljadega** ning sellega, kuidas neist süüa valmistada.

Spetsiaalsed sündmused

- ❖ Tartu Turu korraldatavatele linna laatadele lisandub ka töötubade programm, kuhu on kaasatud erinevaid **toidukoolitajaid, kogukondi, toidutootjaid**.
- ❖ Tartu toidu- ja veinifestivalil **taaselustatakse Tartu Maitse valimine**, ka sellele lisandub väike Tartumaa maitsetele pühendatud laat ja töötoad.
- ❖ Eesti Maaülikooli toiduteaduse ja -tehnoloogia õppetool tähistab 2025. aastal 65. juubelit, ning seoses sellega korraldatakse kevadel **“Terve loom ja tervislik toit” konverentsi** raames eraldi toidupäev. Toiduteaduse 65. aastapäev kulmineerub konverentsiga 2025. aasta oktoobrikuus, ürituse fookus on suunatud kohaliku **toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia tulevikule**.

Spetsiaalsed sündmused

- ❖ Üle terve maakonna toimuv **Tartumaa maitsete nädal** – nädala eestvedaja on VOCO koos Tartumaa Arendusseltsi ja Tartumaa Omavalitsuste Liiduga.
- ❖ 2025. aastal sõlmitakse Tartumaa omavalitsuste üleselt “**Tartumaa haridusasutuste toiduhariduse ja toitlustuskorralduse arendamine tegevuskava 2025-2028**” ning alustatakse selle elluviimist.
- ❖ Laiendatakse arenguprogrammi “**Koolipere toidutargaks**”
- ❖ Ühtekokku on programmis ca 80 sündmust, tegevust

Peamised turunduskanalid

Turundus toimub erinevate tasandite kaudu:

- Sündmuse tasand
- KOV tasand
- Maakonna tasand
- Eesti
- Rahvusvaheline

www.visittartu.com

Kultuuriaken

Sotsiaalmeediakanalid: Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube ja Google kanalid

Partnerite kanalid ja meililistid

Sündmused

Peamised rahastusallikad

- ❖ Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, LEADER, PRIA lühikesed tarneahelad, Interreg projektid
- ❖ Partnerite projektid ja eelarvelised tegevused
- ❖ Kohalikud omavalitsused
- ❖ Erasektor

Aitäh!

<https://tas.ee/tartumainetoit>

www.tartumaa.ee/tirin

@tartumainetoit